

Datum
Mei 2024

Onze referentie
45993594

verslag

Overleg vertegenwoordigers Ring 2 met de Inspectie van
het Onderwijs

Vergaderdatum en -tijd

15 mei 2024, 13:00u - 15:00u

Vergaderplaats

Inspectie van het Onderwijs

Aanwezig

Connect Groen, ISBO, NJPV, VBSO & VGS, Vereniging van
Vrijescholen, Verus, VOS/ABB, Inspectie van het
Onderwijs

Agendapunten

1. Opening en mededelingen

De voorzitter opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom.

Er zijn desgevraagd geen aanvullingen of wijzigingen op de agenda.

VBSO vertegenwoordigt de VGS in dit overleg.

De Inspectie van het Onderwijs (hierna: de inspectie) meldt dat er wordt gewerkt aan een herziening van het onderzoekskader. Het is de bedoeling dat dit kader in augustus 2027 in werking treedt. De inspectie wil hierover ook graag het gesprek aangaan met de partijen uit de Ringen.

De voorzitter meldt dat er wordt nagedacht over de werkwijze van de Ringen, mede naar aanleiding van de wensen die bij de evaluatie naar voren zijn gekomen. Hieronder valt ook het ontwerp voor toelatingscriteria voor de Ringen.

VBSO/VGS meldt dat vandaag tijdens de ALV (algemene ledenvergadering) van de VGS afscheid wordt genomen van bestuurder Pieter Moens, die stopt per 1 september a.s. Er is inmiddels een opvolger benoemd per 1 augustus. De inspectie en de voorzitter spreken beiden hun dank uit voor zijn inzet als bestuurder en vragen VBSO/VGS dit over te brengen aan Pieter Moens.

1a. Conceptverslag Ringen 1 en 2 van 28 februari 2024

Dit betreft het verslag van het Ringen-overleg op ambtelijk niveau van afgelopen februari, waarbij Ring 1 en 2 zijn gecombineerd.

De voorzitter meldt dat vanmorgen in Ring 1 al werd opgemerkt dat het ambtelijk verslag nu voorligt in het bestuurlijk Ringen-overleg. Het verslag is nu verspreid met de andere stukken van dit overleg zodat iedereen er kennis van kan nemen, en het was ook mogelijk om voorafgaand aan het overleg te reageren op het verslag.

Datum

Mei 2024

Onze referentie

45993594

VBSO/VGS merkt op dat het voor hen inderdaad onduidelijk was waarom het bestuurlijk verslag aan de orde kwam in het ambtelijk overleg en vice versa.

De voorzitter geeft daarop aan dat het vorige overleg een combinatie was van Ringen 1 en 2, voor het eerst, ook op verzoek van de Ringen. Toen is wel geconstateerd dat het een heel grote groep was. De inspectie geeft aan dat zij in vervolg op de kwestie van het vaststellen van de verslagen ook heeft nagedacht over het ambtelijk overleg; dit zou een voorbereidende functie moeten hebben, echter dit functioneert nog niet heel goed. Dit raakt ook aan de langetermijnagenda; voor de inspectie zijn er door het jaar heen veel vaststaande momenten. Het plan is daarom om de langetermijnagenda meer vast te leggen qua planning en de vraag is ook of het ambtelijk overleg nog helpend is. Mogelijk keert de inspectie terug naar drie bestuurlijke overleggen.

Verder merkt de inspectie op dat een deel van de onderwerpen op de langetermijnagenda niet zozeer inhoudelijke bespreekpunten zijn als wel een verzoek om informatie. De inspectie zal die vragen beantwoorden via factsheets. Mochten daar nog inhoudelijke bespreekpunten uit voortkomen dan kunnen die uiteraard alsnog in de Ringen aan de orde komen.

De voorzitter vraagt of er nog op- of aanmerkingen zijn over het verslag.

VBSO/VGS heeft een verheldering meegekregen bij een opmerking op pagina 9 van het verslag. De vraag is of een zin kan worden toegevoegd. De voorzitter geeft aan dat als het niet gezegd is het ook niet kan worden toegevoegd, hoogstens als 'nadere duiding van'. VBSO/VGS zal de betreffende tekst doorgeven aan de secretaris ter verwerking.

Naschrift secretaris: van VBSO/VGS is op 16 mei 2024 een verduidelijking binnengekomen. Deze zal worden opgenomen in het verslag van 28 februari.

Verus heeft een vraag naar aanleiding van een opmerking van VOS/ABB tijdens het vorige overleg. Dit staat op pagina 6: "VOS/ABB vraagt of persoonsvorming ook onder socialisatie valt. De inspectie bevestigt dat dit inderdaad het geval is". Als dit betekent dat de inspectie een heel brede opvatting heeft dan wil Verus graag laten vastleggen dat zij het hier niet mee eens zijn. De inspectie geeft aan dat deze opmerking slaat op de stelselonderzoeken die de inspectie uitvoert en dat er dus geen sprake is van een brede interpretatie.

Er zijn geen verdere opmerkingen over het verslag.

1b. Langetermijnagenda Ringen

De voorzitter benoemt dat dit al eerder in het overleg aan de orde is geweest en herhaalt dat een nieuwe ordening nog volgt.

VBSO/VGS vraagt of er voorrang kan worden gegeven aan agendapunten die reflecteren op de vraag hoe scholen nu het beste gestimuleerd kunnen worden om kwaliteit te leveren.

ConnectGroen refereert aan de eerdere opmerking van de inspectie dat de overweging is om weer terug te gaan naar een driejaarlijks overleg op bestuurdersniveau. Komt er dan helemaal geen overleg meer met beleidsmedewerkers? De inspectie geeft aan dat dit in ieder geval niet in de opzet van de Ringen zou zijn, maar mogelijk kan het wel als apart overleg. ConnectGroen geeft aan dat juist de verdieping op inhoud behulpzaam was, wat hen betreft is een ambtelijk overleg dus wel wenselijk.

1c. Actualiteiten

De inspectie gaat in op de huidige actualiteiten rondom de studentenprotesten op universiteiten. Op dit moment is er nog geen stijging te zien in het aantal meldingen dat bij de inspectie binnenkomt (met betrekking tot funderend onderwijs), ondanks wat er allemaal speelt. Dit is uitzonderlijk. De vraag aan de Ringen-deelnemers is wat zij merken van de protesten en welke meldingen er bij hen binnenkomen.

De NJPV geeft aan dat dit onderwerp niet speelt bij hun achterban. Dit geldt ook voor de ISBO en ook de overige Ringen-deelnemers geven aan dat zij de signalen niet herkennen. De inspectie concludeert dat dit wel het beeld bevestigt. De voorzitter vult aan dat tijdens het overleg van Ring 1 in de ochtend wel een aantal zaken werden gedeeld door de VO Raad met betrekking tot de Joodse scholen. Verus geeft aan dat zij wel over de langere termijn een klimaat van verharding signaleren en ook een meer agressieve toon in scholen. Scholen doen ook wel een beroep op Verus om handreikingen. De Vereniging van vrijescholen geeft aan dit zeker te herkennen. VOS/ABB sluit zich hierbij aan en benoemt dat zij dagen kunnen vullen met casuïstiek, zowel van ouders als leerlingen. De voorzitter benoemt dat er in het vorige overleg is gesproken over sociale veiligheid en vanmorgen in het overleg van Ring 1 ook over de veiligheid van personeel. De vraag is of de Ringen-deelnemers daar nog iets van merken, bijvoorbeeld rondom schoolleiders en docenten? De Vereniging van vrijescholen antwoordt dat het wellicht speelt bij docenten in enkele individuele gevallen. Wel komt het vaker voor dat docenten vragen hebben over hoe zij kunnen omgaan met mondige ouders en leerlingen. Dit zijn individuele gevallen, maar zijn wel gerelateerd aan de eerder genoemde verharding. De NJPV meldt dat scholen en leden ook aangeven dat het versneld is; situaties escaleren sneller en zijn veel ontvlambaarder. VOS/ABB wijst erop dat dit ook leidt tot meer administratieve druk op scholen, alle incidenten moeten geregistreerd worden en daarna worden opgevolgd. De NJPV benoemt dat ook de banden met ouders op voorhand meer worden opgehaald, wat op zichzelf goed is maar ook weer veel tijd kost.

Er zijn verder geen actualiteiten te bespreken.

2. Actualisatie onderzoekskaders

De inspectie start met een toelichting op het proces. Er is een apart overleg geweest voor technische vragen (het 'vragenuurtje' op 26 april 2024). Daar zijn ook een aantal inhoudelijke vragen gesteld, waar niet direct antwoord op kon

Datum

Mei 2024

Onze referentie

45993594

worden gegeven. In dit overleg wordt een mondelinge toelichting gegeven op deze vragen; een schriftelijke terugkoppeling volgt zo snel mogelijk na het overleg. Verder is het verslag van dit overleg de bron voor de opmerkingen van de Ringen-deelnemers, dit zal ook naar de Tweede Kamer worden gestuurd. Wel worden het verslag van het vragenuurtje en het overzicht met vragen en antwoorden als bijlage aan het verslag toegevoegd. De voorzitter vult aan dat vorig jaar ook een deel van de schriftelijke reacties van de Ringen in het verslag is opgenomen. Verder is er sprake van een strakke tijdsplanning, ook voor wat betreft reacties op het verslag van het huidige overleg.

Vervolgens komen de nog openstaande vragen aan de orde.

De eerste vraag waar de inspectie op ingaat is: *Wat is de reden dat de beoordeling van de standaard Basisvaardigheden OP0 en het meenemen van dit oordeel in het eindoordeel op schoolniveau wordt uitgesteld?*

De inspectie geeft aan besloten te hebben om voorlopig geen oordeel te verbinden aan de standaard OP0 en het te houden bij de herstelopdrachten. Het geven van een oordeel is al eerder uitgelegd en de redenen zijn gelijk gebleven. In deze fase is het niet effectief om onvoldoendes uit te delen. Wel worden er herstelopdrachten gegeven. Dit zal in ieder geval nog dit schooljaar de situatie zijn.

Verus geeft aan dat de belangrijkste vraag is of de inspectie de ruimte heeft om dit besluit te nemen. Eén en ander is immers ook politiek gestuurd geweest, bijvoorbeeld het snel sanctioneren in de veronderstelling dat het dan ook snel weer beter wordt. Verus was daarom ook verbaasd over de argumentatie van de inspectie 'we zijn bang voor de uitkomst – een onevenredig aantal Zeer Zwakke scholen – dus doen we het niet'. De inspectie vraagt waar dit precies terug te vinden is, waarop Verus aangeeft dat dit in het verslag van het vragenuurtje is opgenomen. De inspectie geeft aan dit onjuist is en absoluut niet de redenering is die ten grondslag ligt aan dit besluit. Dat zal worden aangepast in de tekst van het verslag en de was-wordt lijst. Verder wijst de inspectie erop dat de extra aandacht voor basisvaardigheden en het ontwerp voor de standaard OP0 toch echt bij de inspectie zelf vandaan komt. Ook het uitstellen van het oordeel daarop is een voorstel van de inspectie zelf, echter anderen hebben daar het laatste woord in. Verus vraagt of de reden van uitstel er mee te maken kan hebben dat het begrip basisvaardigheden geen wettelijke basis heeft, oftewel de juridische onderbouwing. De inspectie antwoordt dat dit laatste niet het geval is. De standaard OP0 gaat over curriculum en aanbod en dat staat in de wet. Ook is de situatie ernstig. Het punt is dat het nu niet effectief is om onvoldoendes te gaan geven. Leerlingen worden daardoor niet benadeeld omdat er wel herstelopdrachten worden gegeven. Wat opvalt is dat de aandacht voor curriculumontwikkeling bij veel scholen ook erg mager ontwikkeld is.

VBSO/VGS heeft ook opmerkingen over de tekst over OP0. Dat er veel aandacht is voor basisvaardigheden is goed, maar is de weging niet te zwaar? Ook omdat de

kerndoelen nog moeten worden vastgesteld. Kwaliteitsbewustzijn moet ook worden gestimuleerd, maar nu gebeurt dat mede door 'oordelen' van de inspectie, terwijl de wet Bisschop/Van Meenen/Rog meebrengt dat de stimulerende functie níet door beoordelingen plaats kan vinden. Zijn dit geen redenen om in de strengheid van de toetsing een tandje terug te doen en terug te vallen op de basis van de wettekst? Vervolgens kunnen we ons bezinnen op hoe kwaliteit gestimuleerd kan worden.

De inspectie antwoordt dat zij haar oordelen baseert op de wet en de wetsgeschiedenis. Verder is dit gesprek eerder gevoerd. We zullen de inbreng in ieder geval meenemen in het verslag van dit overleg.

Verus geeft aan zich aan te sluiten bij de opmerkingen van VBSO/VGS. Het begrip 'oordelen' is op een aantal plekken ten onrechte genoemd in relatie tot de stimulerende rol van de inspectie. De inspectie vraagt of Verus dit kan verduidelijken, waarop Verus aanbiedt om per email een verduidelijking te geven op dit punt.

De volgende vraag waar de inspectie op ingaat is: *Biedt de WOT (voldoende) ruimte voor het uitvoeren van de twee verschillende typen kwaliteitsonderzoeken, d.w.z. risico- en steekproef-?*

Wat is de toegevoegde waarde van de steekproef-kwaliteitsonderzoeken en wat gaat het bieden gezien de onrust die het nu in het veld oproept?

Voor wat betreft de wettelijke basis is het antwoord dat die er zeker is, namelijk in artikel 11 derde lid en in artikel 15 van de WOT. Als het gaat om de toegevoegde waarde van de steekproef-kwaliteitsonderzoeken (hierna: SKO); deze steekproef wordt a-select getrokken en geeft daarmee een beeld dat de inspectie kan gebruiken om naast de uitkomsten van de andere onderzoeken te leggen. Dat is een macro-effect. Een micro-effect van een SKO is dat de school op eigen niveau ook voordeel kan halen uit het onderzoek.

VBSO/VGS geeft aan dit punt mede te hebben ingebracht. De vraag blijft wel of we dit instrument moeten inzetten gezien wat het kost, onder andere aan onrust op scholen. De onverwachte bezoeken en steekproeven worden beleefd als extra, naast de onderzoeken die er al zijn. De inspectie licht toe dat dit ook is ingezet van één van de oplossingen onder de politieke druk dat alle scholen elke zoveel jaar moeten worden bezocht. In ieder geval is dus het signaal dat de onrust vooral wordt veroorzaakt door het feit dat er weer een onderzoek komt.

VOS/ABB doet een pleidooi om termen zo duidelijk mogelijk neer te zetten in het onderzoekskader. Ook na meerdere malen lezen is het lastig om de draad niet kwijt te raken. Het zou bijvoorbeeld helpen om bij elk type onderzoek een voorbeeld te geven ('denk hierbij aan...'). Dit betreft met name de typen risico-onderzoeken en zou in het belang zijn van de scholen en besturen die er mee moeten werken. De inspectie dankt VOS/ABB voor de inbreng en geeft aan het een goed idee te vinden om hier nog eens naar te kijken, echter de factor tijd speelt wel een grote rol in dit proces.

Datum

Mei 2024

Onze referentie

45993594

Vervolgens komt de volgende vraag aan de orde: *Nav het onderzoek naar de kwaliteit van de extra ondersteuning ('Kwexon') is de formulering 'ambitieuw' in de Basiskwaliteit-tekst van OP2 terechtgekomen; is deze term uit de wet afkomstig – zo ja, waar staat die? NB: 'ambitieuw' schept verwachtingen naar ouders toe en kan in het verplichte overleg met ouders aan de orde komen en tot frictie leiden. NB: elders wordt de formulering 'hoge verwachtingen' gebruikt; daarvoor geldt hetzelfde. Welke criteria worden hiervoor door de inspectie gehanteerd?*

De inspectie vult aan dat aanvullend hierop ook de vraag werd gesteld of de inspectie nu om meer ontwikkelingsperspectieven (hierna: OPP's) vraagt. Uit het 'Kwexon' onderzoek blijkt dat niet voor alle leerlingen die dat nodig hebben een OPP wordt opgesteld. Daarnaast kan de kwaliteit van de OPP's ook verhoogd worden.

VOS/ABB vraagt naar een andere tekst uit de was-wordt lijst waar staat dat het OPP sturend is, wat wordt hiermee bedoeld? De inspectie geeft aan dat deze zin inmiddels is aangevuld, er waren ook intern vragen over gesteld. De nieuwe tekst zal ook worden verspreid na afloop van het overleg.

VBSO/VGS merkt op dat het woord 'ambitieuw' minder meetbaar is. Blijft het dan wel uitvoerbaar, en hoe zit dat richting ouders? De inspectie geeft aan dat deze formulering is overgenomen uit de handreiking voor ontwikkelingsperspectief van het Steunpunt Passend Onderwijs.

De volgende vraag is: *Waarom wordt in het mbo-kader (al) verwezen naar de oriëntatieprogramma's – zijn deze al bij wet vastgelegd?*

De inspectie verwijst hiervoor naar de Beleidsregel 'Uitleg van de regels voor het bieden van oriëntatieprogramma's' die eind april is vastgesteld.

Daarna komt de volgende vraag aan de orde: *De formulering 'gelijke kans om door te stromen naar havo en vwo' is ongelukkig omdat het enerzijds de hoog/laag discussie (opwaartse druk) benadrukt en anderzijds de vraag oproept wat de ambitie van de inspectie hierin is. Kan de formulering worden aangepast zodat deze dichter bij de letterlijke wettekst blijft?*

De inspectie geeft aan dat de formulering inmiddels is aangepast. Deze luidt nu als volgt: "De school laat in beginsel leerlingen met een diploma havo of vmbo in de theoretische of gemengde leerweg toe tot het vijfde leerjaar van het vwo respectievelijk het vierde leerjaar van het havo."

Een andere vraag was: *Op blz. 13 van de WAS/WORDT lijst geven jullie aan dat de rapporten voortaan in de derde week na vaststelling openbaar zijn. Bij ons is de vraag naar voren gekomen of bij het succesvol afronden van een herstelopdracht het nieuwe rapport ook wordt gepubliceerd. De ervaring leert nu dat het oorspronkelijke rapport blijft staan.*

Datum

Mei 2024

Onze referentie

45993594

De inspectie licht toe dat dit afhankelijk is van de afspraken die zijn gemaakt. Deze worden vastgelegd in de tabel met herstelopdrachten. Er zijn drie mogelijkheden: herstel met vertrouwen waarbij geen rapport volgt, een rapport op basis van door het bestuur geleverde verantwoording en tot slot een herstelonderzoek uitgevoerd door de inspectie met uiteindelijk ook een rapport.

Tot slot komt de laatste nog openstaande vraag aan bod: *Op blz. 17 lezen we: De school werkt samen met gemeente, COA, voorschoolse voorzieningen, voorgaande scholen, uitstroomscholen en ketenpartners door informatie over leerlingen uit te wisselen en het onderwijs in een doorgaande leerlijn te realiseren. Hoe verhoudt zich dit tot de AVG? Wat moet er vastgelegd zijn om deze uitwisseling te doen, voordat we diverse klachtenprocedures aan de broek hebben. Hier is in het werkveld bij schoolleiders onzekerheid over.*

Vanmorgen in Ring 1 is daarover door de inspectie gezegd dat zij duidelijk zullen gaan aangeven waar een heldere basis ligt voor uitwisseling van gegevens en op welke gebieden er nog geen duidelijke wetgeving is. Dan is voor iedereen helder wat er wel en niet door de wet gedekt wordt.

De inspectie geeft tot slot een korte toelichting op het verdere verloop van het proces rond de onderzoekskaders. De genoemde wijzigingen worden verwerkt in de concept-kaders en de was-woordt lijst. Daarna wordt dit voorgelegd aan OCW voor een laatste controle, vervolgens gaat het pakket naar de Tweede Kamer voor een voorhang en tot slot naar de minister. Na vaststelling wordt er een nieuwsbrief-special verstuurd en komen de kaders op de website van de inspectie. In augustus zullen ze in gebruik worden genomen.

De voorzitter vult aan dat het verslag van dit overleg inclusief bijlagen eind deze week wordt verstuurd. Het verzoek is om hier zo snel mogelijk op te reageren, dit kan uiterlijk maandag 27 mei.

VBSO/VGS benoemt dat het vragenuurtje heel behulpzaam is geweest in het proces. De Vereniging van vrijescholen sluit zich hierbij aan; hoewel zij niet bij het vragenuurtje aanwezig konden zijn was alleen het verslag al heel helpend.

3. Onderwijsresultatenmodel vo

De inspectie informeert de Ringen over de stand van zaken van de herziening van het onderwijsresultatenmodel vo. Het agendapunt start met een korte presentatie. Deze bevat een weergave van het proces van de herziening, de uitkomsten van de evaluatie van het huidige model en de stand van zaken en het vervolg.

Twee hoofdpunten uit de evaluatie zijn:

- Behoud (en versterk waar mogelijk) de positieve kenmerken en effecten van het model;
- Neem negatieve kenmerken en effecten zoveel mogelijk weg; meenemen bij herziening.

In de presentatie komen ook een aantal herzieningsvoorstellen aan de orde. De inspectie benoemt dat hierover nog geen besluit is genomen.

VOS/ABB gaat in op de sheet met negatieve kenmerken. Alle kenmerken beziend is voor hen niet duidelijk hoe de inspectie tot de conclusie kan komen dat het model valide is. De inspectie geeft aan dat dit afhangt van hoe je er naar kijkt. Volgens wetenschappers zijn dit wel de juiste indicatoren en zit de juiste balans er in. Echter in het gebruik is te zien dat dat het ook heel sturend werkt en negatief uitwerkt op het niveau van de individuele leerling. Ook in Ring 1 werden al enkele voorbeelden gegeven van beïnvloeding voor leerlingen. De vragen zijn dus 'hoe goed is het model' en 'hoe gebruikt men het model'. VOS/ABB constateert dat de term 'valide' dus niet heel geschikt is. Verus merkt op dat er geen model te bedenken is waarin er geen invloed is op gedrag, dat bestaat niet. De inspectie geeft aan dat hierover in Ring 1 ook is gesproken. Docenten willen graag het beste voor hun leerlingen maar ondervinden soms ook invloeden uit het model. Een ander voorbeeld hiervan is 'teaching to the test' in het po; al zou dat natuurlijk niet moeten gebeuren. Verus vult aan dat de complexiteit van een school zich niet laat vangen in een model. Dit is wel een hoofdvraag; blijven we in het onderwijs kijken met de blik van deze modellen? Het is ook een vrij recente manier van kijken. Het probleem zit er achter en wordt niet opgelost met de aanpassing van het model. De inspectie benoemt dat de onderwijsresultaten slechts één van de indicatoren zijn en beaamt dat er wel veel aandacht voor is.

De inspectie legt vervolgens de vraag voor of er sowieso wel moet worden gekeken naar resultaten, oftewel de uitkomst van het proces. Verus geeft aan dat zij er niet op tegen zijn om naar resultaten te kijken, echter in de huidige werkwijze geeft het een onveilig gevoel, onder andere door de 'naming en shaming' die er mee gepaard gaat. Het zou uitnodigender zijn om in een veilige setting een indringend gesprek te kunnen voeren. De voorzitter vraagt de Ringen-deelnemers hoe zij dit als lerende organisaties dan zouden kunnen oppakken. De NJPV benoemt dat dit in het proces van oordelen en stimuleren een goede plek kan krijgen, waarbij het gaat om een balans in de driehoek: oordelen (over de resultaten), het proces om tot die resultaten te komen en het stimuleren van brede ontwikkeling en kwaliteit. Verus benoemt dat het vooral gaat om de context waarin dit veilig en uitnodigend maar ook stevig kan zijn.

ConnectGroen merkt op dat er een terugkerende discussie is over wat er meetbaar is. Echter veel opbrengsten van leerlingen zijn niet meetbaar in cijfers en dat wordt dan gemist. Ook de termen 'opstroom' en 'afstroom' zijn erg actueel, kijk ook naar de doorstroomtoets in het po. Uiteindelijk gaat het om de leerling.

De inspectie sluit af met een toelichting op het verdere vervolg van dit project. Uiteindelijk zullen de aanpassingen van het model verwerkt worden in het nieuwe kader in 2027. Ook zullen de gemaakte opmerkingen worden meegenomen.

De Vereniging van vrijescholen heeft nog een vraag over de berekening op basis van de doorstroomtoets, waarbij het gaat om verschillende toetsen. De inspectie geeft aan het onderzoek van OCW hierover ook mee te nemen.

4. Jaarwerkplan 2025

De inspectie neemt de Ringen mee in de opzet voor het Jaarwerkplan 2025. In het vorige Ringenoverleg is het Jaarwerkplan 2024 toegelicht (wat al in uitvoering is), nu worden de Ringen eerder in het proces geïnformeerd.

Aan de hand van een korte presentatie informeert de inspectie de Ringen over de planning en de onderwerpen op hoofdlijnen. Daarna worden een aantal voorbeelden gegeven van stelselonderzoeken die de inspectie wil uitvoeren, aan de hand van de volgende onderverdeling: monitoring, kwalificatie, allocatie, socialisatie en randvoorwaarden.

VBSO/VGS vraagt of de uitkomsten van onderzoeken die de inspectie doet ook kunnen leiden tot wijzigingen in het onderzoekskader. De inspectie geeft aan dat dit zeker het geval is. De inspectie doet ook evaluatieonderzoeken en ook die kunnen invloed hebben op het kader. Verder worden de meeste resultaten van stelselonderzoeken gebundeld in de Staat van het Onderwijs.

VBSO/VGS wijst op het onderzoek 'Samenhangend en breed curriculum' dat als voorbeeld is genoemd onder 'kwalificatie'. Hoe verhoudt zich dit onderzoek tot het besluit om niet te gaan oordelen? Kan een dergelijk onderzoek ook leiden tot een uitkomst waardoor er in de toekomst wel zal worden geoordeeld? De inspectie geeft aan dat dit denkbaar is, stelselonderzoek kan zeker invloed hebben op het instellingstoezicht, dit zit ook in de driehoek school-bestuur-stelsel.

VOS/ABB vraagt of het klopt dat deze toelichting over stelseltoezicht gaat en dat het Jaarwerkplan ook meer dan dat omvat. Dit omdat in een vorig overleg werd opgemerkt dat het Jaarwerkplan erg vol was. De inspectie licht toe dat het Jaarwerkplan inderdaad het hele pakket aan werk voor het volgend jaar omvat, dat is integraal. Voor wat betreft de overladenheid; de inspectie kijkt nu heel goed naar het werkplan om dat meer in lijn te brengen met de beschikbare capaciteit. Dit vraagt soms wel om moeilijke keuzes. Hoewel de inspectie is gegroeid is dat ook niet eindeloos. Verder zit er ongeveer 15% aan flexibele ruimte in de capaciteit, echter de realiteit is soms weerbarstig. Ook wordt gekeken naar de toezichtlast voor scholen en instellingen; overladenheid voor de inspectie kan ook overladenheid voor het veld betekenen.

Daarnaast is er de vraag welke lijnen/ ordening wordt aangehouden. Dit proberen we te doen met meerjarenlijnen, anderzijds komen er ook opdrachten en verzoeken en dan kan het lastig zijn die lijnen vast te houden. Dat is ook wel het lot van een publieke dienst; de inspectie moet ook verantwoording afleggen en heeft daarnaast ook een eigen wet. Kortom: accountable zijn en daarbij een goed plan hebben.

VBSO/VGS vraagt of het Jaarwerkplan 2025 dan ook onderdeel is van een meerjarenplanning. De inspectie antwoordt bevestigend. Er is nu voor het eerst

Datum

Mei 2024

Onze referentie

45993594

hiermee gewerkt, het betreft de jaren 2023 t/m 2025 dus dit is het laatste jaar van deze ronde. Het vastleggen van lijnen is nogal ingewikkeld dus eerst wordt de huidige werkwijze goed geëvalueerd, waarbij ook de vraag is of dit de beste manier was om tot onderwerpen te komen. VBSO/VGS vraagt daarop of de uitkomsten van deze lijn ook dienen als onderlegger voor het nieuwe kader. De inspectie geeft aan dat dit zou kunnen. Wellicht is het een idee om de nieuwe lijnen te starten samen met het kader 2027.

VBSO/VGS vraagt tot slot naar aanbevelingen voor wetswijzigingen; is het niet zo dat de inspectie de wet uitvoert? De inspectie bevestigt dit en vult aan dat er soms onduidelijkheden en knelpunten ten aanzien van wetgeving uit onderzoeken komen, die moet de inspectie dan ook naar voren brengen.

5. Staat van het Onderwijs 2024 – terugblik

Tot slot kijkt de inspectie graag met de Ringen terug op de presentatie van de Staat van het Onderwijs. De inspectie hoort graag hoe de Ringen de boodschap hebben ontvangen en welke reflecties zij hierop hebben.

ConnectGroen benoemt dat het fijn is dat er positieve voorbeelden zijn gegeven door de inspectie en vindt het jammer dat het negatieve percentage veel aandacht heeft gekregen in de media. Het blijft jammer dat dit vaker het geval is bij de Staat van het Onderwijs (meer aandacht voor het negatieve), de vraag is ook hoe de inspectie dit zelf ervaart. Kijken waar het goed gaat en leren van elkaar is in ieder geval een positieve insteek.

De Vereniging van vrijescholen herkent wat ConnectGroen zegt voor wat betreft de gemengde gevoelens. Het beeld in de media is negatief, tegelijk is het ook begrijpelijk dat de inspectie de uitkomsten van onderzoeken naar buiten moet brengen. Anderzijds helpt dit niet bij de personeelstekorten die er nu zijn.

De ISBO geeft aan het een heel indrukwekkend en druk congres te vinden. De betrokkenheid was zichtbaar. Wel kwam het gevoel op dat de politieke agenda van de ministers erg samenviel met die van de inspectie met veel aandacht voor basisvaardigheden en kansenongelijkheid. Het voelt alsof de inspectie het verlengde is geworden van de politieke agenda en dat is zorgelijk. De oproep aan de inspectie is: maak de eigen taak goed zichtbaar en weer geloofwaardig naar het veld toe, dit staat nu enigszins onder druk.

Verder heeft de ISBO twee presentaties van inspecteurs bijgewoond, dit waren mooie sessies, dank daarvoor.

VBSO/VGS geeft aan dat de algemene indruk was dat de boodschap wat alarmistisch overkwam, ook in combinatie met de politieke agenda. Je kunt de vraag stellen wat nu de toegevoegde waarde is om jaar na jaar de Staat van het Onderwijs te presenteren met een teleurstelling. Ook bij VBSO/VGS intern is de vraag of er nog wel zoveel aandacht aan moet worden gegeven. Het leren van elkaar komt niet als eerste boven. Verder is onderwijs ook zoveel meer dan basisvaardigheden.

VOS/ABB complimenteert de inspectie met de thematische opzet. Wel worden in het hoofdstuk over kansengelijkheid nogal kort door de bocht bepaalde boodschappen gegeven, bijvoorbeeld over de vroege selectie. Wat ook is bijgebleven is de boodschap over versnipperde financiering, VOS/ABB is daar erg blij mee.

Verus schetst de Staat van het Onderwijs als een ritueel. Veel samenlevingen kennen rituelen waar de oudere generatie de jongere generatie welkom heet. De afgelopen jaren is er een systeem ingericht waarin het onderwijs niet meer een plek is voor jongeren om welkom te worden geheten maar een hulpmiddel is geworden voor prestaties. Dan is er het ritueel van de Staat van het Onderwijs waar iedereen zich jaarlijks laat tuchtigen. Het is niet zo dat we niet naar prestaties mogen kijken en deze opmerkingen zijn ook niet bedoeld als kritiek op de inspectie, het is vooral de context. De gedachte is 'nu weet ik het wel'. Ook wordt er een evidentie gesuggereerd die er één op één niet is. Van de feiten die er liggen kun je ook een ander verhaal maken.

Verder is Verus het niet eens met de manier waarop de woorden vrijheid en vrijblijvendheid worden gekoppeld. De vrijheid van onderwijs heeft niets te maken met de problemen in het onderwijs maar met andere zaken. Die koppeling tussen begrippen is fundamenteel verkeerd en zet de deur open naar een populistische discussie.

Dan de term 'vergelijkbare scholen'; die zijn alleen vergelijkbaar als ze eerst vergelijkbaar zijn gemaakt. Het zijn constructies. Er is sprake van vele verschillende situaties op scholen en die kunnen niet worden gevangen in modellen. Er is een binnen- en een buitenperspectief, als dat laatste blijvend wordt geperfectioneerd gaan we niet de goede kant op.

In de speech werd ook gezegd 'de politiek is aan zet'. Verus had waardering over hoe de inspectie positie heeft gekozen destijds met minister Wiersma, echter aan half jaar later biedt de inspectie de politiek een verhaal aan op een presenteerblaadje. Het gaat daarbij niet alleen om de Staat van het Onderwijs, maar hoe de inspectie functioneert binnen de politieke context. Die context is nu niet helpend.

De NJPV geeft aan dat ook bij hun vereniging zorgen zijn over het negatieve beeld. Kennisdeling en de interne blik zouden meer aandacht moeten hebben.

De inspectie bedankt de Ringen-deelnemers voor alle inbreng; dit is goed bruikbaar voor een volgende ronde en zal betrokken worden bij de evaluatie. Het is nu niet mogelijk om overal op in te gaan; wel licht de inspectie toe dat er een aantal jaar geleden bewust voor is gekozen om de aandacht te richten op de basis en daar telkens dieper op in te gaan. De film gaat dus wel over dezelfde thematiek, al is het verdiepend. Dit heeft wel het effect van ontmoediging en dat is niet wenselijk, tegelijk moet de inspectie ook de feiten presenteren. Ook wordt geprobeerd om positieve energie te genereren. Naast de congresdag wordt veel gedaan aan andere manieren van communicatie, zoals bijvoorbeeld het opnemen van podcasts. Het is nu gelukt om het probleem breed te agenderen en focus te

Datum
Mei 2024

Onze referentie
45993594

krijgen op bepaalde vraagstukken maar nu moeten we verder en daar is ieders hulp bij nodig. Een vervolgvraag daarbij is 'waar zit het hem nu in'. Ook is de vraag wat nu precies de rol is van de inspectie; er worden steeds meer rollen toebedeeld en de inspectie moet zich ook bij haar leest houden. Die trend is zichtbaar en zal ook bewaakt worden.

Tot slot benoemt de inspectie dat het zeker niet de bedoeling was om de vrijheid van onderwijs in discussie te brengen, in reactie op de opmerking van Verus hierover.

6. Rondvraag en sluiting

Er zijn geen punten voor de rondvraag.

De voorzitter herinnert de Ringen-deelnemers aan het verzoek om zo snel mogelijk te reageren op het conceptverslag en sluit daarna de vergadering.